ئایندەی حکومەتی عەلی زەیدی.. عوسمانی حاجی مارف

لەدانی ڕاستەوخۆی سەربازی بە سەر خاکی عێراق ئاماژەیە بەئەوەی کە دەوڵەتانی کەنداو چیتر چاوەڕوانی، وەک بژاردەیەک نابینن، فڕۆکە جەنگییەکانی سعودیە لەم دواییانەدا ئەو ئامانجانەیان بۆردومان کردووە کە پەیوەندیان بەو کوتلە عێراقیانەوەیە کە پاشکۆی تارانن، هەروەها دوو مووشەک لە خاکی کوەیتەوە بەرەو باشووری عێراق هەڵدراوە.

ڕاستە دەوڵەتی عێراق خاوەنی سوپا و دەزگای هەواڵگری و هێزی ئاسایشی ناوخۆ و هێزی مەشقپێکراوی دژە تیرۆرە، بەڵام دەوڵەتی عێراق یەکدەست نیە لە بڕیاردان، چونکە هاوکاتی پێکهاتنی هێزە سەربازیەکانی دەوڵەت، بەجیا لە میلیشیاکان، چەک لەناو سیستەمی فەرمی “حەشدی شەعبیشدا “دا هەیە و کاری خۆیان دەکەن، هەر ئەم چوارچێوەیە بە میرات بۆ عەلی زەیدی بەجێماوە، جا تا چەند دەتوانێ پرسی “داماڵینی چەک” تێپەڕێنێت؟ پرسیارێکی جددیە! کە پێناچێت وەک دەوری هەمان سەرۆک وەزیرەکانی پێش خۆی بتوانێ بەو کارە هەستێت.

ئەوەی لەدانەکانی مانگی نیسان ئاشکرای دەکات، لاوازی تواناکانی عێراق نییە، بەڵکو کەموکوڕییە لە پێکهاتەی شاندی سەروەری دەوڵەت و دەسەڵاتی تایبەتە بە بڕیاردان لەسەر بەکارهێنانی هێزی چەکدار لە عێراقەوە، کەلێنی نێوان ئەو دووانە بۆشایی ڕێگەپێدانە، کە ڕێگە دەدات لە خاکی عێراقەوە کردەوەی سەربازی ئەنجام بدرێت، بەبێ ئەوەی بڕیارێکی فەرمی حکومەتی عێراق هەبێت، ئەمەش ئەو بۆشاییەیە کە بەغدا هیچکات نەیتوانی لە ناوەوە بەری پێ بگرێت، بۆیە ڕیاز و کوەیت هەوڵیانداوە لە دەرەوە سنور و پردێکیان بۆ دروست بکەن.

عەلی زەیدی، بنکەیەکی سیاسی تۆکمەی نییە، بۆیە ڕووبەڕووی قەیرانێکی سیاسی و دارایی توند دەبێتەوە، لە ژینگەیەکدا کاری سەرۆک وەزیران دەکات، کە ئەکتەرە بەهێزترەکان خەریکن پاڵ بە ئاراستەی جیاوازەوە دەنێن، بۆیە ئەو دۆخە و کێشەکانی نێوان لایەنەکان لە بەرژەوەندی زەیدی نین. سەروەری لەڕێگەی بانگەشە و ڕاگەیاندنەوە بەرجەستە نابێت، تا بە کاریگەری دەرەوەش، بەتایبەتی بەدوای جەنگی ئەمریکا و ئێران و عێراقێک کە بە فشار و بە وەکالەت بەڕێوەدەچێت بەدەست نایەت، ئەوە دەردەکەوێت کە دەرفەتەکان و سنووردارکردنەکان زۆرئاڵۆزن، بۆیە ناتوانرێت پێشبینی بۆ دەرئەنجامەکان بکرێت، کە ئایا زەیدی تیا سەرکەوتو دەبێت؟ هیچ

حکومەتەکی نوێ لە چوارچێوەی پێکهاتەی ئێستای عێراقدا و بەبێ ڕێباز و هێزێکی جیاوازی ئاوەزان بە خەڵکەوە هیچ گرنگییەکی نابێت بۆ دانیشتوانی عێراق.
یەکەم تاقیکردنەوە کە لە بەردەم عەلی زەیدیدایە و ڕووبەڕووی بۆتەوە، کە بە ڕاستی دەسەڵاتی وڵاتەکەی بەدەستەوەیە؟، ئایا عێراق خاوەنی ئازادی بڕیاری خۆیەتی، یان ئێران و ئەمریکا قسەی کۆتایی دەکەن؟! حکومەتی عەلی زەیدی لە یەکەم تاقیکردنەوەیدا ناجێگیر خۆی نیشاندا، کاتێک فڕۆکەی بێفڕۆکەوان لە خاکی عێراقەوە بەرەو سعودیە هەڵدرا، ئەمەش جەخت لەوە دەکاتەوە کە تا چەند سوپای پاسدارانی ئێران لە ڕێگەی هێزەکانی حەشدی شەعبییەوە بڕیارەکانی عێراق کۆنترۆڵ دەکات. بە کردەوە دەرکەوت کە هیچ گۆڕانکارییەکی ڕاستەقینە لە پێکهاتەی حکومەتی عێراق بە سەقامگیری نەک ڕووی نەداوە، بەڵکو دۆخەکە بەرەو نەرێنی تر دەبات، هەر بەو مانایە عەلی زەیدی ناتوانێت جیاوازی لەگەڵ حکومەتەکانی پێش خۆی دروست بکات.
عێراق لە ٢٠٠٣وە، بەدەست قەیرانێکی سیستماتیکییەوە دەناڵێنێت، کە مەترسی لەسەر پرۆسەی داڕشتنەوەی وڵات هەمیشە هەیە، بەهۆی پێکهاتە جۆراوجۆرەکانی کە لەسەر بنەمای هێزی میلیشیای تائیفی و ئیسلامی و نەتەوەپەرستی دامەزراوە، کە لە بیست و سێ ساڵی ڕابردوودا، بوونەتە بەشێکی دانەبڕاو لەو سیستەمەی کە لە شوێنی خۆیدا ماوەتەوە و جەختی لەسەر دەکرێتەوە، بەردەوام عێراق بەرەو دۆخێکی ناڵەبارتر دەبات.
ئاشکرایە کە لە عێراق هیچ جۆرە لێپرسینەوەیەک نییە، بە نموونە محەممەد سودانی، باسی لەو دەستکەوتانەی کردووە کە حکومەتەکەی لە ماوەی چوار ساڵەی سەرۆکایەتیدا بەدەستی هێناوە، کە دەتوانێت لێپرسینەوە بکات و ئەو ڕاستییە ئاشکرا بکات کە ئەم دەستکەوتانە بوونیان نییە، ئەو جۆرە لێپرسینەوەیە لە فەرهەنگی سیاسی عێراقدا مانادار نییە، هەروەک چۆن ئازادی و مافی مرۆڤ لە ڕژێمی سەدامدا لە خەو خەیاڵیشدا نەدەبو بیری لێبکرێتەوە. بەپێی قسەکانی زەیدی هیچ مانایەکی نابێت کە باسی بارگرانی دارایی قورس و گەندەڵی بەربڵاو و دابەزینی بەرچاوی خزمەتگوزارییەکان و فراوانبوونی نایەکسانی کۆمەڵایەتی دەکرد.
چوارچێوەی هەماهەنگی کە گەورەترین بلۆکی پەرلەمانی عێراق پێکدەهێنێت، ئەگەر دەستێوەردانی ڕاستەوخۆی ئێران لەڕێگەی فەرماندەی سوپای قودس نەبوایە، هەندێ کێشەی نێوان خۆیان سایەی کردووە، توانایان نەدەبو لە نێوان سەرکردەکانیدا بگەنە ڕێککەوتن و عەلی زەیدی بۆ سەرۆک وەزیران کاندید بکەن. جگە لەوەش چوارچێوەی هەماهەنگی نەیانتوانی ئەو ڤیتۆیە تێپەڕێنێت کە لەلایەن ترەمپەوە

بەسەر نوری مالیکیدا سەپێندرا.
عێراق بەکردەوە لە هەموو ئاستەکاندا بەدەست گەندەڵیی فراوان و بنبەستی سیاسییەوە دەناڵێنێت، کاریگەری ئەم بنبەستە لەسەر لایەنەکانی ناسیۆنالیزمی کورد و سوننە و شیعە لە پێکهێنانی حکومەتەکاندا بەڕۆشنی دەردەکەوێت.
دواجار زۆر شت بەندە بەوەوە کە ململانێی ئێستای ئێران لە لایەک و ئەمریکا و ئیسرائیل لە لایەکی دیکە چۆن کۆتایی دێت. ئەمەش لەبەرئەوەی ئایندەی سیستمی ئێستای عێراق پەیوەستە بە ئایندەی ڕژێمی ئێران و توانای خستنەگەڕی نفوزی لە بەغداوە، ئەوە تارانە کە دەتوانێت تەمەنی ئەم ڕژێمەی ئێستای عێراق درێژ کاتەوە، بەڵام ئەمە ناتوانێت تا کاتێکی نادیار بەردەوام بێت، تەنها لەبەر ئەوەی هەر ناوچەیەک و هەموو پێکهاتەیەکی کۆمەڵگای عێراق بەدەست کێشە تایبەتەکانی خۆیەوە دەناڵێنێت. ئەم کێشانە ڕۆژانە لە ناو کۆمەڵگادا خراپتر دەبن، بە تایبەتی لەبەر ڕۆشنایی نەبوونی پڕۆژەیەکی سیاسی ڕوون کە باڵادەست بێت لە پێکهێنانی حکومەتێک لەسەر بنەمای هاوڵاتیبوون و کۆتایی بە دەسەڵاتی میلیشیای تائیفی و ئیسلامی و نەتەوەپەرستی بهێنێت.
ئێستا لای حکومەتەکەی عەلی زەیدی، چەکداماڵینی گروپە چەکدارەکان بژاردەیەکی ڕووبەڕووبوونەوەیە، بەوپێیەی ئەم کوتلانە نوێنەرایەتی قوڵاییەکی سیاسی و ئایدیۆلۆژی دەکەن بە بەشێک لەو هێزانەی لە چوارچێوەی هەماهەنگیدان کە عەلی زەیدیان قەبوڵ کردووە. بەڵام بڕیاری داماڵینی چەک بە مانای پێکدادانی ڕاستەوخۆ لەگەڵ ئەم هێزانە دێت، پێموایە کە زەیدی ناتوانێت ئەو ڕووبەڕووبوونەوەیە بکات.
سەبارەت بە ئیدارەی ترەمپیش، ئەوەی لە زەیدی دەوێت داماڵینی چەکە لە گروپە چەکدارەکان و دورخستنەوەی حکومەت لە میحوەری ئێران لەڕووی سیاسی و ئابورییەوە بۆئەوەی نەخشەی نفوز لە عێراق بکشێتەوە، چەکداماڵینی گروپە چەکدارەکان مەرجێکی قورسە بە جێبەجێکردنی ئەمریکا، بەوپێیەی نوێنەرایەتی پرسێکی سیاسی ئاڵۆز دەکات.
پێدەچێت ڕۆژانی داهاتووی حکومەتەکەی زەیدی گۆڕانکاری سیاسی بەخۆیەوە ببینێت، بە تایبەتی لەگەڵ پەرەسەندنی ناکۆکییەکانی نێوان بلۆکە سیاسییەکان و ئەگەری ڕژانی ئەو ناکۆکییانە بە سەر شەقامەکان و ناڕەزایەتی جەماوەری، هەروەها هێز و لایەن هەن نایانەوێت حکومەتێک لە ژێر چاودێری ئەمریکادا سەرکەوتوو بێت، ململانێکان توندتر دەبنەوە.
ئەوە ئاشکرایە کە حکومەتەکەی زەیدی بە بڕیارێکی ئەمریکی پێکهێنرا، بەڵام لە دنیای واقعدا هێشتا ئێران کۆنترۆڵکردنی

عێراقی لەدەست نەداوە، هەرچەندە تۆم باراک واڕادەگەیەنێت کە مەلەفی عێراقی باش بەڕێوە بردووە و لە میحوەرەکەی ئێران دووری خستۆەتەوە، بەڵام ئەوە ئاشکرایە دەوری ئێران لەسەر عێراق تا ئێستا وەک خۆی ماوە.

حکومەتی زەیدی لەکاتێکدایە کە عێراق ڕوبەڕوی ئاستەنگیەکان بۆتەوە، لەوانە بێکاری، تێکچوونی ژێرخانی ئابووری، هەژاری و قەیرانی کارەبا و ئاو، تەندروستی و پەروەردە، ئەمە جگە لە گرژیە سیاسی و ئەمنیە بەردەوامەکان کە بەردەوامن لە سایەکردن بەسەر دیمەنی ناوخۆدا.

هەروەها لەباری سیاسیەوە زەیدی بەرەوڕوی تەحەدای پاراستنی هاوسەنگیە لە نێوان هێزە سیاسیە جیاوازەکانی ناو پەرلەماندا، بەتایبەتی کە حکومەتەکەی لە ئەنجامی ڕێکەوتنی ئاڵۆزی نێوان چەند بل□ک□ی □کابەردا پێکهێنراوە کە هێشتا پیکهێنانی حکومەتەکەی ماویەتی. سەرکەوتنی حکومەت نەک هەر بەندە بە ئەدای جێبەجێکردنی، بەڵکو بەندە بە توانای بەڕێوەبردنی ناکۆکیە سیاسیەکان و ڕێگریکردن لە پەرەسەندنیان بۆ قەیرانەکان کە دامەزراوەکانی ئیفلیج دەکات. جگە لەوەش پەیوەندی لەگەڵ هەرێمی کوردستان و پرسی نەوت و بودجە وەک بابت□کی هەستیار ماوەتەوە کە لە ماوەی داهاتوودا کاریگەری لەسەر سەقامگیری حکومەت دەبێت.

گرنگترین دەنگێک کە لەسەر شەقامی عێراقە: ئایا حکومەتەکەی عەلی زەیدی دەتوانێت ئەو خواستانە بەدەستبهێنێت کە حکومەتەکانی پێشوو نەیانتوانیوە بیکەن، یان جارێکی دیکە ل□ بەرامبەر خواستەکانی خەڵکدا دەوەستنەوە؟، کە گومانی تیا نیە خواستەکانی خەڵک لە چنگی زەیدیش نایەتە دەرەوە.